

רע"פ 7344/18 - מוחמד מג'יד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 7344/18

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: מוחמד מג'יד

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (סגן הנשיא א' אליקים, השופטת ר' בש והשופט א' פורת) בעפ"ג 18356-07-18 מיום 13.9.2018

בשם המבקש: עו"ד מוחמד חאג'

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (סגן הנשיא א' אליקים, השופטת ר' בש והשופט א' פורת) בעפ"ג 18356-07-18 מיום 13.9.2018, בגדרו התקבל ערעורה של המשיבה על פסק דינו של בית משפט השלום בעכו (השופט ו' חאמד) בת"פ 54696-05-17 מיום 10.6.2018 והוחמר עונשו של המבקש, כמפורט להלן.

2. המבקש הורשע בבית משפט השלום, על פי הודאתו, בעבירה של החזקת נשק שלא כדין, לפי סעיף 144(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

על-פי עובדות כתב האישום, המבקש החזיק במתחם ביתו חפץ דמוי רובה סער M-4/M-16, אשר באמצעותו

עמוד 1

ניתן לירות כדור שבכוחו להמית אדם, כשהוא מונח בתוך תיק ולצדו מחסנית תואמת.

3. טרם מתן גזר הדין הונח לפני בית משפט השלום תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו של המבקש.

בתסקיר צוין כי המבקש בן 31, נשוי כ-7 שנים ואב לשני קטינים בני 3 ו-5. עוד צוין כי לחובת המבקש רישום פלילי מסוף שנת 2011 בגין עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש, אשר בגינה נגזר דינו ביום 30.11.2015 והוטלו עליו צו מבחן לתקופה של 12 חודשים וצו של"צ בהיקף של 140, זאת מבלי שהורשע בדין.

בבואו להעריך את הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק מצדו של המבקש עמד שירות המבחן על שורת גורמי סיכון המתקיימים בעניינו, ובכללם חומרת העבירה שביצע והשלכותיה; הפער הקיים בין האופן בו המבקש תופס עצמו כמי שמתנהל על פי מערכת ערכים נורמטיבית ומתנגד לאלימות לבין מעורבותו בעבירה מהסוג הנדון ומעורבותו בעבירת אלימות קודמת; וכן העובדה שההליך הקודם שהתנהל נגד המבקש לא היווה עבורו גורם מרתיע ומציב גבולות.

מנגד, ציין שירות המבחן לזכות המבקש את "יכולותיו התפקודיות", אשר מצאו ביטוי בהשתלבותו היציבה במעגל העבודה, וכן את העובדה שנטל אחריות מלאה על מעשיו, תוך גילוי הבנה לחומרתם, ואף ביטא "נזקקות טיפולית ונכונות לערוך בדיקה מעמיקה לדפוס התנהגותו".

שירות המבחן העריך בתסקירו כי המבקש יוכל להיתרם מהליך טיפולי, וכי ההליך המשפטי המתנהל נגדו עד כה, כמו גם "המחיר האישי" בו נשא, תרמו לביסוס "הבנתו את גבולות המותר והאסור" והמחישו בפניו את חומרת מעשיו. עם זאת, ציין שירות המבחן כי ממידע הקיים בידי, עולה הערכה בדבר קיום סיכון להישנות עבירות דומות בעתיד מצדו של המבקש.

בסיכומו של דבר, המליץ שירות המבחן להשית על המבקש עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות לצד צו מבחן לתקופה של 12 חודשים, במהלכו ישתלב המבקש בקבוצה טיפולית, וכן מאסר על תנאי והתחייבות כספית משמעותית להימנע מעבירות דומות בעתיד. זאת, על מנת לצמצם את ההשלכות העלולות להיגרם למבקש אם ישלח למאסר מאחורי סורג ובריה.

4. בגזר דינו עמד בית משפט השלום על כך שהחזקת נשק ותחמושת על ידי מי שלא הוסמך לכך "מסכנת, באופן מוחשי ומידי, את שלומו ובטחונו של הציבור", ומביאה ל"זיהום הסביבה בכלי נשק חם". בית המשפט הוסיף ועמד על מגמת ההחמרה בעונשם של מי שהורשעו בעבירות נשק והנטייה להטיל עליהם עונשי מאסר בפועל, במטרה להרתיע מביצוע עבירות אלה. בהתייחסו לנסיבות הנדונות, ציין בית משפט השלום כי "המבקש החזיק, בצד הרובה, גם מחסנית מתאימה, וזאת מבלי להתעלם מכך שהמשיב [המבקש - י' א'] לא החזיק כדורים לרובה".

לנוכח השיקולים שנמנו ובהתחשב ברף הענישה הנוהג במקרים דומים, העמיד בית המשפט את מתחם העונש ההולם על טווח שבין 6 ל-24 חודשי מאסר בפועל, לצד רכיבי ענישה נלווים.

בבואו לגזור את עונשו של המבקש בתוך המתחם הביא בית משפט השלום בחשבון את הודאתו של המבקש בעבירה המיוחסת לו; את עובדת היותו אב לשני קטינים; את התרשמות שירות המבחן לפיה קיימת בעניינו נזקקות טיפולית, כמו גם את הערכתו כי הליך שיקומי יפחית ממידת הסיכון להישנות מעשה עבירה בעתיד מצדו של המבקש; וכן את היותו של המבקש עצור בתנאים מגבילים מאז תחילת ההליך בעניינו. בהקשר זה ציין בית המשפט כי לא מצא לזקוף לחובת המבקש את עברו הפלילי, וזאת מאחר ש"מדובר ברישום פלילי יחיד ללא הרשעה, בגין עבירה שביצע לפני כשבע שנים".

בנסיבות אלה, ובשים לב לאמור בתסקיר שירות המבחן, סבר בית משפט השלום כי ישנו "סיכוי סביר כי המבקש ישתקם". על כן, אימץ בית המשפט את המלצת שירות המבחן והשית על המבקש עונש מאסר בפועל של 6 חודשים אשר ירוצה בדרך של עבודות שירות; מאסר על תנאי לתקופה של 10 חודשים, לבל יעבור על עבירה מן העבירות שבהן הורשע במשך 3 שנים; ועונשים נלווים.

5. המשיבה ערערה על קלות העונש לבית המשפט המחוזי.

6. בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור, בקובעו כי העונש שהוטל על המבקש סוטה "באופן ברור לקולא" ממדיניות הענישה הראויה בנסיבות המקרה.

בפסק דינו עמד בית המשפט המחוזי על חומרת המעשים שביצע המבקש, הנובעת הן מהשתייכותם הקטיגורית לקבוצת עבירות הנשק, הן מנסיבותיהם הפרטניות. כן עמד בית המשפט על מכלול נסיבותיו האישיות של המבקש, ובכללן עברו הפלילי; הערכת שירות המבחן, כפי שבאה לידי ביטוי בתסקיר, כי קיים סיכון להישנות עבירות דומות מצדו בעתיד; וכן העובדה ש"לא הפיק לקח מההליך השיקומי בו היה נתון בעבר". בשל כל אלה, קבע בית המשפט, "גובר האינטרס הציבורי על נסיבותיו האישיות של המשיב [המבקש - ר' א'] ודורש הטלת עונש של מאסר בפועל של ממש".

לצד זאת הדגיש בית המשפט המחוזי כי אין מקום להשית על המבקש עונש מאסר ממושך לריצוי בפועל, וזאת לנוכח "עברו הלא מכביד, נסיבותיו המצטיירות ממקרא התסקיר, הודאתו בהזדמנות הראשונה, חרטתו ותנאי השחרור המגבילים בהם היה נתון", כמו גם לנוכח העיקרון שלפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין עם נאשמים.

לפיכך, העמיד בית המשפט המחוזי את עונש המאסר על 8 חודשים לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו, תוך הותרת מרבית רכיבי הענישה הנלווית על כנם.

מכאן הבקשה שלפניי.

7. בבקשתו טוען המבקש כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שהחמיר עמו בעונש המאסר שהושת עליו.

בפרט טוען המבקש כי מכלול הנסיבות המתקיימות בעניינו, ובכללן הודאתו בעבירה שיוחסה לו וההבנה שגילה לחומריתה; עברו הפלילי הנקי; הנזק העלול להיגרם למבקש ולמשפחתו בעקבות "שליחתו לריצוי עונש מאחורי סורג

ובריח"; ההליך השיקומי שאותו עבר במשך תקופת מעצרו; וכן המלצת שירות המבחן, מצדיקות השתת עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות. בתמיכה לבקשתו הציג המבקש שורת מקרים שבהם הוטלו על מורשעים בהחזקת נשק עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

בנסיבות אלה, טוען המבקש, יש לקבוע כי העונש שהשית עליו בית משפט השלום "הנו בתוך המתחם" ואינו חורג מרמת הענישה הנוהגת, ועל כן, לא הייתה הצדקה להתערב בו.

8. דין הבקשה להידחות.

רשות ערעור שני תינתן רק במקרים שבהם הבקשה מעוררת סוגיה עקרונית, החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או כאשר נסיבות המקרה מעוררות שיקולי צדק ייחודיים. בנוסף, בקשת רשות ערעור הנסבה על גזר הדין לא תתקבל, ככלל, אלא אם מדובר במקרה שבו ניכרת סטייה קיצונית מרמת הענישה המקובלת בעבירות דומות (רע"פ 2341/18 פלוני נ' מדינת ישראל (27.3.2018)).

9. הבקשה שלפניי ממוקדת כל-כולה בנסיבות עניינו הפרטני של המבקש, ולא מצאתי כי היא מערבת שיקולי צדק ייחודיים, לרבות חשש ממשי מפני עיוות דין.

10. כמו כן, לא מצאתי כי עונש המאסר בפועל שהושת על המבקש בפסק דינו של בית המשפט המחוזי סוטה לחומרא מרמת הענישה הנוהגת.

אני סבור כי פסק הדין ותוצאתו מבטאים איזון ראוי בין מכלול השיקולים הראויים להישקל בנסיבות העניין, בדגש על החומרה היתרה המיוחסת לעבירות נשק בפסיקתו של בית משפט זה, אשר בגינה מתחייבת, על דרך הכלל, ענישה משמעותית ומרתיעה בדמות מאסר מאחורי סורג ובריח (וראו ע"פ 8846/15 דראז נ' מדינת ישראל, פסקה 6 לחוות דעתה של השופטת - כתוארה אז - א' חיות (13.3.2016)); נסיבותיו הקונקרטיות של המעשה שבו הורשע המבקש, אשר החזיק ברובה אוטומטי כשלצדו נמצאת מחסנית תואמת; כישלוננו של המבקש בהפקת לקחים מההליך המשפטי הקודם שהתנהל נגדו, והעובדה שלא היה בעונשים שהוטלו עליו כדי להרתיעו ולהוות עבורו גורם מציב גבולות. שותף אני לעמדתו של בית המשפט המחוזי, שלפיה במכלול שיקולים אלה יש כדי להטות את הכף כלפי שיקולי ההרתעה, ולחייב את המסקנה כי העונש שנגזר על המבקש סוטה לקולא ממדיניות הענישה הנוהגת.

בנסיבות אלה, העונש שהושת על המבקש משקף את פסיעתו הזוהרה של בית המשפט המחוזי בין שתי מושכלות היסוד המכתיבות את גבולות התערבותה של ערכאת הערעור בגזר דינה של הערכאה הדיונית: מן העבר האחד, הכלל שלפיו ערכאת הערעור לא תתערב בחומרת העונש שנקבע על ידי הערכאה דלמטה, זולת בנסיבות חריגות, ובכללן מצב בו העונש שהוטל חורג באופן קיצוני מהענישה המקובלת במקרים דומים (וראו ע"פ 9965/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 לחוות דעתי 29.4.2018), ומן העבר האחר, ההלכה לפיה אין דרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין עם הנאשם (וראו, למשל, ע"פ 5590/16 נתשה נ' מדינת ישראל, פסקה 43 לחוות דעתי (17.1.2018)).

11. לבסוף, אבהיר כי לא שוכנעתי שיש בהחלטתו של בית המשפט המחוזי לסטות מהמלצת שירות המבחן כדי לשנות ממסקנתי האמורה.

כפי שקבעתי בעבר בעניין אחר:

"יש אמנם לייחס חשיבות רבה לתסקיר שירות המבחן, אשר מספק תמונה עשירה ומקצועית ביחס להיבטים שעליהם הוא מופקד. ואולם, אין לראות בהמלצתו של שירות המבחן הכרעה שיפוטית. הכרעה זו מסורה אך ורק בידיו של בית המשפט, אשר בסמכותו לשקול את מכלול השיקולים הרלוונטיים באשר לעונש שיש להטיל על נאשם" (רע"פ 5023/18 בדיר נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (28.6.2018)).

12. אשר על כן, הבקשה נדחית. בנסיבות אלה, מתיירת הבקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש.

ניתנה היום, י"ב בחשון התשע"ט (21.10.2018).

שׁוֹפֵט
